

Kleckas. Piliakalnis, dominikonų vienuolynas ir Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčia

Kleckas (balt. Клецак, lenk. Kleck) pirmą kartą rašytiniuose šaltiniuose minimas 1127 m. jau kaip kunigaikštijos centras (dalinė Klecko kunigaikštija priklausė Turovo-Pinsko žemei). Nuo XIV a. Klecko kunigaikštija įėjo į LDK. XIV-XV a. Klecko kunigaikštija priklausė Lietuvos didžiajam kunigaikščiui. 1401 m. Vytautas Klecką paskyrė valdyti savo broliui Žygimantui Kęstutaičiui, o 1404 m. kunigaikščiui Romanui Fiodorovičiui. Iki XVI a. Klecko valdytojai daug kartų keitėsi. 1433 m. prie Klecko įvyko mūšis tarp Žygimanto Kęstutaičio ir Švitrigailos pajėgų, kuriame Švitrigaila buvo sumuštas. 1503 m. Klecką sudegino totoriai. Apie 1522-1556 m. Kleckas priklausė karalienei Bonai Sforcai. 1552-1555 m. Bona Sforca Klecko apylinkėse įvykdė valakų reformą, tai buvo vienas ankstyviausių valakų reformos bandymų dabartinės Baltarusijos teritorijoje.

1558 m. Kleckas atitenko kunigaikščiams Radviloms - Klecką ir Klecko kunigaikštiją Lietuvos didysis kunigaikštis Žygimantas Augustas padovanojo Radvilai Juodajam. 1586 m. Radvilos greta Nesvyžiaus ir Olykos ordinacijų (majoratų) sudarė ir Klecko ordinaciją. 1586-1939 m. Kleckas buvo Klecko ordinacijos centras. 1874 m. Klecko ir Nesvyžiaus Radvilų ordinacijos buvo sujungtos, kadangi tiesioginių Nesvyžiaus ordinacijos Radvilų linijos palikuonių nebeliko (linija nutrūko 1813 m. mirus Dominykui Radvilai). Radviloms Kleckas, kaip ir Nesvyžius, priklausė apie 400 metų. XVII a. pr. Kleckas buvo gana didelis miestas su pilių kompleksu, miesto gynybine sistema ir keliais mūriniais bei mediniais sakraliniais pastatais (žr. Tomo Makovskio graviūrą). Klecko miesto panorama (graviūra) buvo sukurta Nesvyžiaus kunigaikščių Radvilų užsakymu. Tomas Makovskis XVII a. pr. sukūrė seriją graviūrų, kuriose buvo užfiksuoti svarbiausi kunigaikščių valdomi miestai.

Klecko panorama. Tomo Makovskio graviūra, 1604 m. (iš [История г.Клецка](#))

Iki mūsų dienų išliko tik menki kitados klestėjusio miesto atminimo ženklai – piliakalnis, Dominikonų vienuolynas ir Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčia (dabar cerkvė), Švč. Trejybės bažnyčia (menki griuvėsiai). Visi jie susiję su kunigaikščiais Radvilomis.

Piliakalnis. Už jo matosi ligoninės pastatai. Nuotrauka iš Radzima.org

Klecko piliakalnis (XI-XVII a.) – archeologijos, fortifikacinės architektūros paminklas. Pirmieji įtvirtinimai šiame piliakalnyje pastatyti dar XI amžiuje. XVI-XVII a. (Radvilų laikais) pilį sudarė dvi dalys – Aukštutinė pilis (apvalaus plano piliakalnyje) ir Žemutinė pilis – įtvirtintas aplink pilį plytėjęs miestas (žr. T. Makovskio graviūrą). Aukštutinė pilis buvo išsidėsčiusi ant piliakalnio upių *Lan* ir *Silnaja* santakoje. Šiandien gerai išlikęs Aukštutinės pilies piliakalnis, žemės įtvirtinimų fragmentai. Piliakalnis yra beveik apvalaus plano (aikštelė apie 90 x 100 m). Pirmoji medinė pilis ir žemės įtvirtinimai greičiausiai čia įrengti XI a. Kijevo Rusios kunigaikščio Jaroslavo Išmintingojo. Pilis kelis kartus buvo sudeginta, sunaikinta 1503 m. totorių antpuolio metu, atstatyta. Pilies pastatais privalėjo rūpintis vietiniai didikai ir miestiečiai. XVII a. rašytiniuose šaltiniuose minimas Žemutinės pilies teritorijoje įtvirtintas medinis Radvilų dvaras, Žemutinės pilies teritorija aptverta medinėmis sienomis su dešimčia bokštų ir dvejais vartais. Įtvirtintas Radvilų dvaras–pilis nukentėjo XVII a. vid. ir Šiaurės karų metu, o XVIII a. pab. jau pradėta ardyti. Pilis ir įtvirtinimai užfiksuoti Tomo Makovskio XVII a. pr. Klecko miesto panoramoje. Šiandien piliavietė nežymima jokiais atminimo ženklais, sunkiai surandama. Piliakalnis yra šalia miesto ligoninės.

Klecko centrinė aikštė, buvusios Dominikonų bažnyčios fasadas, 1929 m. Nuotrauka iš Radzima.org

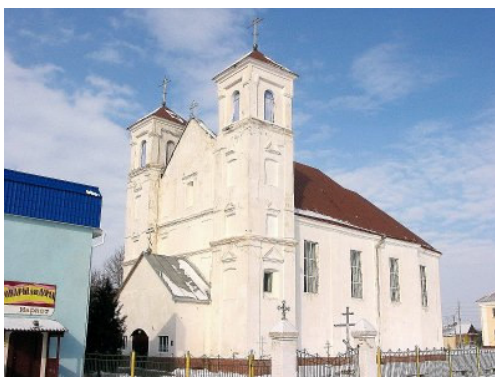
Dominikonų vienuolynas ir Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčia (1683-1684) – baroko sakralinės architektūros paminklas. 1683 m. dominikonų vienuolyną fundavo Naugarduko išdininkas E. K. Bulhakas ir jo žmona Klara. Tais pat metais LDK maršalka Stanislovas Kazimieras Radvila fundavo mūrinę vienuolyno bažnyčią (vietoj buvusios medinės). 1784-1810 m. už bažnyčios, kiemo gilumoje, pastatytas dviaukštis mūrinis vienuolyno gyvenamasis korpusas (išlikęs).

Vienuolyno gyvenamasis korpusas. Nuotraukos iš [Глобус Беларусі](#)

1832 m. vienuolynas buvo uždarytas, bažnyčia pertvarkyta į Kristaus prisikėlimo (Voskresenskaja) cerkvę. 1854 m. sakralinį pastatą suremontavo kunigaikštis L. Radvila. Sovietmečiu cerkvė uždaryta, joje veikė mašinų remonto dirbtuvės. Priešais sakralinio pastato fasadą buvo pastatytas didelis buitinių paslaugų įmonės pastatas, tokiu būdu fasadas uždengtas ir atribotas nuo centrinės aikštės. Aštuntame dešimtmetyje prie bažnyčios iš šiaurinio kampo (zakristijos vietoje) buvo pristatytas triaukštis internato pastatas (žr. nuotrauką). 1994 m. pastatas grąžintas stačiatikiams, šiek tiek suremontuotas.

Bažnyčia - barokinis vienanavis stačiakampio plano su pusapskrite apside ir dvibokščiu fasadu pastatas. Bažnyčios ir vėlesnio cerkvės interjero įrangos bei dekoru neišliko. Pastatas remontuotinas. Kadangi pastato skliautai remontuoti, sudėtos papildomos plokščios lubos iš medžio plaušo plokščių (tokia situacija buvo 2006 m.).

Bažnyčia su prie jos XX a. 8 deš. pristatytu internato pastatu. Nuotraukos iš [Глобус Беларусі](#) ir [Radzima.org](#).

Taip pat žr.:

- Клецак // [Radzima.org](http://www.radzima.org/be/pub/1811_m/) (http://www.radzima.org/be/pub/1811_m/)
- Клецак // [Глобус Беларусі](http://globus.tut.by/kleck/index.htm) (<http://globus.tut.by/kleck/index.htm>)
- Клецак // [VeniVidi - отзывы и блоги туристов](http://venividi.ru/node/10852) (<http://venividi.ru/node/10852>)